

вчасної допомоги від працівників психологічної служби. Саме на цьому етапі відбувається перше знайомство з професією та бачення себе в ній.

На другому етапі потрібно провести відбір абітурієнтів перед вступом до ЗВО, але він не є обов'язковим. Метою цього етапу являється виділення тих, хто не підходить до даної професії. А саме йдеться про психічно хворих, осіб із вираженими дефектами розвитку, тобто всі ті якості, що в майбутньому можуть завадити успішності професійної діяльності. На цьому етапі також бажано розгледіти не тільки окремі здібності, але й світоглядні позиції та мотивацію, котрі зумовлюють вибір професії.

Третій етап триває протягом всього навчання у ЗВО, і має на меті застосовувати технології розвивального, студентоцентрованого та інтерактивного навчання. У даних технологіях на передній план виходить особистість студента, а методична основа полягає в толерантному ставленні та створенні сприятливих умов для індивідуального розвитку та професійного становлення.

Підсумовуючи вище викладений матеріал, можемо зауважити, що формування ключових компетентностей у майбутніх практичних психологів являється однією з актуальних проблем, позитивне вирішення якої в більшій мірі залежить від організації системи їх фахового відбору.

Література:

1. Бібік Н. М. Компетентнісна освіта – від теорії до практики / Н. М. Бібік, І. Г. Єрмакова, О. В. Овчарук та ін. К.: Плеяди, 2005. 120 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та сучасні перспективи / [За заг. ред. О. В. Овчарук]. К.: «К.І.С.», 2004. 112 с.
3. Панок В. Г. Концептуальні підходи до формування особистості практикуючого психолога // Практична психологія та соціальна робота. 1998. № 4. С. 5–8.

ЛІТВІНЧУК Світлана Борисівна,
*кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри методики
професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний
університет,
(м. Миколаїв, Україна)*

МОДУЛЬНО-КОМПЕТЕНТІСТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в Україні, обумовили необхідність оновлення системи освіти у вищих навчальних закладах. Для забезпечення нового рівня якості професійної підготовки майбутніх психологів, які можуть гнучко перебудовувати напрямок і зміст своєї діяльності у зв'язку зі зміною вимог ринку праці, необхідно застосовувати нетрадиційні підходи до навчання та виховання молоді.

Вища професійна освіта для майбутніх психологів має бути спрямована на розвиток їх природних здібностей для активного, творчого мислення, формування інноваційного, перетворюючого інтелекту, що реалізується у професійній діяльній практиці. У процесі підготовки фахівців потрібно формувати розвинену, самостійну, самодостатню особистість, яка керувалася б у житті власними переконаннями і самостійним свідомим аналізом. Необхідно перейти від формального викладання, спрямованого на отримання знань, до підготовки, що приводить до засвоєння компетенцій за фахом. Здобувачі вищої освіти психологічних спеціальностей мають бути готові взяти на себе відповідальність за оволодіння знаннями, вміннями, за засвоєнням необхідних компетенцій.

Саме тому перед технічними закладами вищої освіти постає питання щодо якості підготовки сучасного фахівця. В умовах технологічного росту та Європейської інтеграції підготовка майбутнього психолога має бути спрямована на використання модульно-компетентнісних технологій.

У науково-педагогічній літературі представлені основні аспекти модульно-компетентнісного підходу, які розглядали такі науковці: І. Бех, В. Биков, С. Вітвицька, Р. Гуревич, А. Дубасенюк, М. Кадемія, І. Козинець, М. Козяр, О. Локшина, Н. Ничкало, В. Петрук, Н. Побірченко, О. Пометун, Дж. Равен, Г. Тарасенко, Я. Тригуб, Ю. Фролов, А. Хуторський, В. Шахов, В. Ягупов. У той самий час недостатньо досліджуваними залишаються проблеми формування професійних компетенцій майбутніх психологів у контексті модульного навчання у вищій школі у процесі інноваційної педагогічної діяльності, що сприятиме реалізації основних принципів Болонських угод.

Мета нашого дослідження полягає в оприлюдненні методики впровадження модульно-компетентнісних технологій підготовки майбутніх психологів відповідно до вимог Болонського процесу. В аспекті сформульованої проблеми О. Коберник звертає увагу на те, що компетентність у визначеній галузі – це поєднання відповідних знань, досвіду і здібностей, що дають можливість обґрунтовано аналізувати, прогнозувати у сфері майбутньої діяльності, а також ефективно діяти в ній.

Традиційна парадигма вищої освіти, в рамках якої акцент робиться на когнітивному аспекті професійної підготовки, на сьогоднішній день потребує вдосконалення. Кардинальні зміни, що відбуваються в житті суспільства, потребують модернізації підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців в галузі психології.

Тому виникла необхідність у переході від «знаннєвої» парадигми професійної підготовки майбутнього фахівця, яка обумовлює інструментальну роль викладача, до сучасної інноваційної освіти, що переслідує цілі формування компетентностей творчої індивідуальності фахівця, здібного розробляти, оволодівати та використовувати освітній потенціал у професійній діяльності.

Підготовка майбутнього психолога спрямована на подолання деяких існуючих протиріч між творчим характером професійної діяльності в галузі психології, що є домінуючим у сучасних умовах, і репродуктивним характером навчального процесу у тому закладі вищої освіти, який зорієнтований на «традиційну» підготовку.

В аспекті сформульованих нами проблем слід звернути увагу на те, що вищим компонентом особистості майбутнього психолога є його професійна компетентність, яку прийнято розуміти як інтегральну характеристику ділових й особистісних якостей. Вона відображає рівень знань, умінь і навиків, досвіду, здібностей, достатніх для здійснення професійної діяльності в галузі психології. О. Коберник звертає увагу на те, що компетентність у визначеній галузі – це поєднання відповідних знань, досвіду і здібностей, що дають можливість обґрунтовано аналізувати, прогнозувати у сфері майбутньої діяльності, а також ефективно діяти в ній.

Окреслимо основні напрями модернізації підготовки психологів відповідно до компетентнісної парадигми:

- дидактичне переосмислення сутності змісту освіти з погляду на його практичну значущість в галузі психології;

- визначення значущих для майбутнього психолога зв'язків вивченого матеріалу з практикою, що асоціюється з рівнем його прагматичності за фахом;

- забезпечення ефективної активізації практичних занять через умотивованість навчальних операцій і дій, що спрямовані за фахом;

- сприяння усвідомленому і вмотивованому оволодінню майбутніми психологами способів діяльності за допомогою навчального матеріалу в межах певного кола понять, явищ, процесів, об'єктів, фактів, що спрямує цей процес на формуванню професійних компетенцій за напрямом спеціальності.

Означені положення мають слугувати підґрунтям для побудови змісту компетентнісно орієнтованого навчання на модульній основі.

Доцільно звернути увагу на те, що з компетентнісно зорієнтованим підходом безпосередньо пов'язана сучасна освітня стратегія вузів країни та Європи, в якій чітко визначена орієнтація на якісні результати підготовки майбутніх фахівців та застосування активних методів навчання, і яка спрямована на реалізацію основних принципів Болонської декларації. За цих умов особливого значення набуває модульна побудова навчальних курсів на основі компетентнісного навчання.

Тому модульно-компетентнісна технологія підготовки майбутніх психологів в умовах модернізації вищої освіти повинна вибудовуватись із врахуванням сучасних умов розвитку суспільства.

ОМЕЛЬЧЕНКО Людмила Миколаївна,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ: МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРАКТИКА

Цивілізаційний поступ сучасного людства характеризується декількома особливостями: 1) перехід від індустріального до інформаційного суспільства, у якому найвищою цінністю є інформація, а тому зростає роль самої людини як носія і творця цієї інформації; 2) пришвидшений темп розвитку, що зумовлює оновлюваність наукової, соціально-економічної, соціально-культурної сфер людства; 3) збільшення питомої ваги інституту освіти, покликаною забезпечити розвиток потужного людського ресурсу.

Зазначені тенденції суспільного поступу зумовлюють зростання значущості професій типу «людина-людина», серед яких чільне місце посідає фах психолога, оскільки передбачає перетворювальну діяльність щодо інших людей. А тому особливої нагальності набуває проблема якісної професійної підготовки здобувачів зазначеної професії. Невідкладність розв'язання цієї проблеми спричинюється наразі ще й пандемією COVID 19, що зумовила необхідність швидкої зміни форми організації навчально-професійної діяльності студентів, поставила складні завдання перед науково-педагогічними працівниками.

Сучасний світ висуває нові вимоги до особистості фахівця: особливої цінності набуває його суб'єктність – здатність до постійного професійного саморозвитку, самостійного розв'язання професійних проблем в ситуації постійної динаміки [1]. А отже, основну увагу в освітньому процесі належить зосередити на створенні освітнього середовища, що забезпечує формування внутрішньої мотивації навчально-професійної діяльності, інтеграцію навчання та практики.

Концепцією, що найбільш відповідає запитам сучасного світу, є компетентнісний підхід, адже ця методологія орієнтована на формування інтегральних досягнень студентів, що визначаються як загальні та спеціальні компетентності. На думку світових науковців, компетентність – це здатність успішно задовольняти індивідуальні чи соціальні вимоги або виконувати діяльність чи завдання. За своєю природою вона є внутрішньою психічною структурою особистості – у значенні здібностей, можливостей, схильностей, людини. Вона ґрунтується на поєднанні когнітивних та практичних навичок, знань, мотивації, ціннісної орієнтації, установок, емоцій та поведінкових компонентів, що в єдності зумовлюють мобілізацію ефективних дій [5].

Відповідно до особливостей професійної діяльності психолога, у галузевому стандарті вищої освіти інтегральна компетентність визначена як здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов [4]. Вона, на нашу думку, безпосередньо пов'язана з комунікативною